Region Stockholm

34

Svar på skrivelse från Talla Alkurdi (S) om Vårdskulden och ansvaret för vårdpersonalen efter covid-19-pandemin

HSN 2020-0684

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Planeringsenhet
Mikaela Lingvall

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-11-05

HSN 2020-0684

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Svar på skrivelse från Talla Alkurdi (S) om Vårdskulden och ansvaret för vårdpersonalen efter covid-19-pandemin

Ärendebeskrivning
I en skrivelse till hälso- och sjukvårdsnämnden ställer Talla Alkurdi (S) frågor avseende vårdbehovet och läget för personalen inom vården efter covid-19-pandemin.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Skrivelse från Talla Alkurdi.

Förslag till beslut
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Skrivelsen anses besvarad.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Socialdemokraterna ställer med anledning av den pågående covid-19-pandemin och dess konsekvenser fyra frågor om vårdbehovet, besparingskrav, bemanning och psykisk ohälsa hos medarbetare.

Överväganden
Det finns ytterligare ärenden till Hälso- och sjukvårdsnämnden som berör likartade frågeställningar. För fördjupning hänvisas till:

- Skrivelse om coronapandemins påverkan på hälso- och sjukvården, HSN 2020-0681 (L, M, KD, C, MP, SD).

1. **Vilka åtgärder planerar hälso- och sjukvårdsförvaltningen för att garantera en långsiktigt god bemanning på akutsjukhusen och tillräckligt många vårdplatser för att klara det stora framtida vårdbehovet efter covid-19-pandemin?**

   Hälso- och sjukvårdsförvaltningen arbetar med att inom befintliga budgetramar säkerställa att de patienter som behöver akutsjukhusens resurser prioriteras. Förvaltningen har påbörjat ett arbete med att under hösten 2020 skaffa sig en fördjupad lägesbild av den specialiserade vården och identifiera områden som kan kräva åtgärder för att täcka befolkningens vårdbehov. Analysen innefattar inte enbart den vård som trängts undan utan beaktar även nyuppkomna vårdbehov och områden som redan innan covid-19-pandemin var i behov av åtgärder. Baserat på denna lägesbild kommer förslag på strategier för att hantera identifierade områden att tas fram. Hänsyn kommer att tas till vårdbehov samt avtalsmässiga förutsättningar och till vilken kapacitet som finns inom olika delar av hälso- och sjukvårdssystemet. Samverkan sker löpande med berörda aktörer så som vårdgivare inom somatisk specialist vård och geriatrik, specialistsakkunniga inom olika specialiteter, Regionalt cancercentrum Stockholm-Gotland, för att få en samlad bild av både behov och kapacitet inom Region Stockholm.

   Genom att befintliga uppdrag hos vårdgivare inom regionens hälso- och sjukvård används på bästa sätt samt att vid behov utöka uppdrag för privata och idéburna vårdgivare kan förvaltningen skapa förutsättningar för att avlasta och utöka kapaciteten på akutsjukhusen. Det är en viktig del för att säkerställa medicinska prioriteringar på akutsjukhus och säkerställa tillgången till god vård för regionens invånare, ta igen vård som skjutits upp samt att hantera de som väntar på vård. Under pandemin har flera privata och idéburna vårdgivare fått utökade uppdrag från Regionens särskilda sjukvårdsledning (RSSL). Akutsjukhusen har även egna samarbeten med aktörer utanför akutsjukhusen.

   För att utöka kapaciteten att ta igen mottagningsbesök generellt används bland annat förändrade arbetssätt så som digitala besök samt kvälls- och helgmottagningar.

   Regionstyrelsen har i samarbete med nämnder och bolag påbörjat ett långsiktigt och strategiskt arbete för att säkra regionens kompetensförsörjning redan innan pandemin. För sjuksköterskor görs bland annat satsningar för att utbilda fler sjuksköterskor till specialistsjuksköterskor och barnmorskor.

För undersköterskor/skötare sker satsningar på specialistutbildningar samt kompetenshöjande insatser. Utöver det görs satsningar på fler ST-tjänster inom bristspecialiteteter. Andra viktiga insatser är att fortsätta arbeta med karriär- och utvecklingsvägar för medarbetare, utveckling av arbetsorganisation samt uppgiftväxling och systematiskt arbetsmiljöarbete. Särskilda satsningar görs på chefsutveckling och inom ledarskapsområdet.

Arbete med att stödja och minska risken för psykisk ohälsa pågår och har pågått under hela pandemin med bland annat expertis från Regionalt kunskapscentrum för kris och katastrofpsykologi. Se mer information fråga 4.

2. Kommer beslut om besparingskrav på akutsjukhusen inklusive varsel av undersköterskor och läkare på Karolinska akutsjukhuset, anställningsstopp samt åtgärdsprogram på övriga sjukhus att upphävas permanent efter covid-19-pandemin?

Region Stockholm befinner sig i ett ansträngt ekonomiskt läge och behöver övergripande arbeta för att effektivisera verksamheten och utveckla nya arbetssätt.

Respektive verksamhet behöver, utifrån sitt uppdrag och sina ekonomiska förutsättningar, ständigt arbeta med att utveckla sin verksamhet. Det kan bland annat handla om att hitta nya och effektivare arbetssätt, använda kompetens rätt och använda sig av digitaliseringens möjligheter. Enskilda vårdgivare ansvarar för bemanning och prioriteringar utifrån sitt avtalade vårduppdrag och beslutade budgetram.

Varslet på Karolinska Universitetssjukhuset är i dagsläget (2020-10-13) upphävt.

3. Kommer primärvården, och då specifikt husläkarmottagningarna tillskjutas mer resurser för att klara av det stora framtida vårdbehovet efter covid-19-pandemin?

I Region Stockholms primärvårdsstrategi är vårdcentralerna ett av de områden som ska tillföras resurser och uppdrag de kommande åren.

När det gäller specifikt vårdbehovet som uppstår på grund av Covid-19-pandemin så pågår arbete för att identifiera vårdbehov samt hur det ska kunna mötas på bästa sätt. Det är andra vårdgivare än

enbart vårdcentralerna som är involverade. Till exempel rehabilitering av olika slag så som logopedi, fysioterapeut som är organiserade i egna vårdval utanför vårdvalet för husläkarmottagningarna. Förvaltningen kan därför inte svara idag på hur de eventuella resurserna kommer fördelas.

4. Hur avser hälso- och sjukvårdsförvaltningen att säkra återhämtning och semester för vårdpersonal som arbetar under covid-19-pandemin? Samt vilken beredskap planeras för att hantera ökad psykisk ohälsa bland vårdpersonal efter covid-19 pandemin?

Prioriterat för verksamheterna har varit att kunna ge medarbetarna som jobbat med covid-19-pandemin möjlighet till återhämtning genom fyra veckors lagstadgad semester. Under pandemin har det varit nödvändigt att tillämpa krislägesavtalets villkor för att kunna trygga personalförsörjningen inom intensivvårdsverksamheterna och därmed patientsäkerheten. Krislägesavtalet har varit en förutsättning för att klara av regionens behov av vård och samtidigt bevilja semester under sommaren.

Det är alltid utmanande att planera bemanningen under sommaren inom vården. I år har det varit extra svårt med tanke på osäkerhet runt pandemins utveckling. När semesterperioden inleddes har verksamheterna prioriterat att förlägga fyra veckors semester till de medarbetare som önskat fyra veckors ledighet. I några enstaka verksamheter, såsom till exempel inom förlossningsverksamheten, har några medarbetare fått tre veckors sammanhängande semester under sommarmånaden och den fjärde veckan kommer att förläggas under september.

Psykisk ohälsa: beredskap och insatser
Region Stockholm och Regionalt kunskapscentrum för kris och katastrofpsykologi (RKK) har en övergripande beredskap för att förebygga psykisk ohälsa hos vårdpersonalen genom proaktiva åtgärder till exempel genom e-utbildningar, insatser hos företagshälsovården för enskilda medarbetare, chefsstöd så de i sin tur kan vara ett gott stöd åt medarbetarna samt stöd och stödmaterial via HR inom varje bolag.

En stor kraftsamling och ett betydande omställningsarbete har genomförts för att klara av att ge invånarna den hälso- och sjukvård som covid-19 har krävt. För den enskilde medarbetaren kan det ha inneburit att arbetsuppgifterna har förändrats och utförts på ett

annat arbetsställe med nya kollegor och ny arbetsledning. Då covid-19 är en ny sjukdom och det därmed initialt saknades kunskap och erfarenhet om sjukdomen, har det inneburit osäkerhet och stress för medarbetarna som dessutom har behövt arbeta långa arbetspass för att bemanna alla vårdplatser.

Tidiga stödinsatser är viktigt för att förebygga ohälsa. Region Stockholm och regionens särskilda sjukvårdsledning (RSSL) har under pågående pandemi vidtagit flertalet åtgärder för att säkra att medarbetarna inom hälso- och sjukvården får adekvat stöd och därigenom minska risken för att ohälsa uppstår.

Psykologiskt stöd till chefer och medarbetare har erbjudits både på grupp- och individnivå och har genomförts av regionens upphandlade leverantör av akut krisstöd, samt i egenregi hos somliga vårdgivare. Samverkan har skett mellan RSSL och lokala grupper för psykologiskt stöd och sjukvårdsledning.

Stöd erbjuds även fortsättningsvis i form av bland annat samtal via företagshälsovården, samt utbildningar och stödmaterial.

Ett särskilt projekt som leds av centrum för arbets- och miljömedicin, SLSO, har initierats och beviljats finansiering för att motverka psykisk ohälsa på längre sikt. Projektet samlar lärdomar från arbetet med att förebygga psykisk ohälsa under covid-19 och implementeringsprocessen för olika stödinsatser. Projektet har fokus på att öka kunskapen om vad som hindrar och underlättar implementeringen av ett utökat personalstöd för att förebygga och minska arbetsrelaterad psykisk ohälsa relaterad till covid-19-pandemin bland anställda inom Stockholms hälso- och sjukvårdsverksamhet. Kunskapen kommer löpande under projekttiden att återföras till organisationen för att förebygga arbetsrelaterad psykisk ohälsa, även när pandemin avtagit.

Björn Eriksson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Lena Hanberg
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Godkänd av Björn Eriksson, 2020-11-05

Hälso- och sjukvårdsnämnden

SKRIVELSE
2020-04-21

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Om vårdskulden och ansvaret för vårdpersonalen efter covid-19-pandemin

Hälso- och sjukvården och hela samhället har ställt om för att utkämpa smittspridningen av coronaviruset och sjukdomen covid-19. Region Stockholm är en av de värst drabbade regionerna och arbetar hårt för att öka kapaciteten av intensivvård och övrig slutenvård. All planerad vård skjuts på framtiden och därmed byggs en vårdskuld upp som väntar när coronastormen blåst över. Det gäller operationer, screening och även förebyggande vård. Dessutom kommer nu allt fler rapporter om att patienter självmant avstår att söka vård, trots allvarliga sjukdomstillstånd. Patienter avbokar sina vårdbesök eller söker inte akutvård trots t ex hjärtproblem, och sängar står tomma på en annars fullbelagd psykiatrivård. Konsekvenserna riskerar bli att människor får allt allvarligare sjukdomstillstånd som kräver ännu mer vård. Utöver detta riskerar människors såväl psykiska som fysiska hälsa påverkas negativt av t ex den sociala distansering som krävs för att dämpa smittspridningen.

Hela covid-19-pandemin sätter vår region i ett mycket ansträngt ekonomiskt läge. Regeringen har återkommande betonat att de står för extraordinära utgifter för sjukvården i samband med covid-19-pandemin. Enligt uppgift har redan ett regionalt utredningsarbete påbörjats inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen för att utreda covid-19-pandemin konsekvenser på vårdbehov, psykisk hälsa och vårdskuld etc.

Långt innan den 27 februari 2020 när smitta av coronaviruset konstaterades för första gången i vår region var situationen inom Stockholmsvården mycket allvarlig. Akutsjukhusen hade extrema väntetider, brist på personal och platsbrist på både akutmottagningar och vårdavdelningar. Patienter som sökte akutvård beskrev väntetider på 35 timmar trots misstanke om allvarliga sjukdomstillstånd. Under förra året var uppemot 20 procent av vårdplatserna stängda motsvarade närmare 600 vårdplatser – främst på grund av personalbrist. Såhär har det sett ut i åratal i Region Stockholm. Redan innan covid-19-pandemin fanns en vårdskuld till befolkningen.

Larmen om en bristande patientsäkerhet för de svårast sjuka patienterna inom akutsjukvården är många. Över 19 000 personer har anslutit sig till *Sjukvårdsuppropet* som har samlat in över 300 vittnesmål från vårdpersonal om en vård i kris. Demonstrationer har hållits och planeras framåt.

Under hösten beslutade den moderatledda majoriteten samtidigt om nedskärningar på akutsjukhusen. Hundratals läkare och undersköterskor varslades om uppsägning på Karolinska sjukhuset, Södersjukhuset och Danderyds sjukhus. Även Södertälje sjukhus tvingades spara och lägga ned en vårdavdelning. Sjukhusen tvingades till effektiviseringsprogram och anställningsstopp.

Samtidigt presenterade Socialdemokraterna i Region Stockholm ett räddningspaket på en halv miljard kronor för att rädda kvar vårdpersonalen. När de nya sjukhusavtalen tecknades i höstas föreslog vi Socialdemokrater en högre årlig uppräkning av de ekonomiska ramarna (i snitt 2,5 procent istället för regionstyrets förslag om i snitt 1,5 procent). Det skulle inneburit ett tillskott om 200 miljoner kronor till akutsjukhusen utöver regionstyrets förslag. När varslen kom förstärkte vi vårt förslag med ytterligare 300 miljoner kronor, till ett räddningspaket om sammanlagt en halv miljard kronor. Detta för att förhindra att varslen skulle omsättas i uppsägningar, för att trygga patientsäkerheten och för att säkerställa goda arbetsförhållanden för personalen

Vårdpersonalen står i frontlinjen i kampen mot coronaviruset – uthålligheten i personalförsörjningen är den största utmaningen. Behovet av vårdpersonal nu och framåt är stor. Därför behöver regionen redan här och nu göra klart att de planerade varslen av undersköterskor och läkare ska stoppas. Det duger inte att ena dagen kalla personalen för hjältar, för att andra dagen ge dem sparken. I ett läge när planerad vård ställs in och Region Stockholm bygger upp en enorm vårdskuld, behövs all personal vi kan få. Socialdemokraterna i Region Stockholm anser att sjukvården behöver fler medarbetare – inte färre.

Region Stockholm har ett stort ansvar för sin personal och för den personalpolitik som bedrivs nu och framåt. Personalens möjlighet till återhämtning och sommarledighet för att klara den kommande hösten måste planeras nu och utgå från en klok strategi. Om inte, har vi ingen personal kvar i höst som kan beta av vårdskulden. Regionen behöver även en beredskap för att hantera den ökade psykiska ohälsa som vårdpersonalen riskerar att drabbas av efter månader av hårt arbete, inte minst inom intensivvården.

Med anledning av ovanstående vill Socialdemokrater ställa följande frågor:

- Vilka åtgärder planerar hälso- och sjukvårdsförvaltningen för att garantera en långsiktigt god bemanning på akutsjukhusen och tillräckligt många vårdplatser för att klara det stora framtida vårdbehovet efter covid-19-pandemin?

- Kommer beslut om besparingskrav på akutsjukhusen inklusive varsel av undersköterskor och läkare på Karolinska akutsjukhuset, anställningsstopp samt åtgärdsprogram på övriga sjukhus att upphävas permanent efter covid-19-pandemin?

- Kommer primärvården, och då specifikt husläkarmottagningarna tillskjutas mer resurser för att klara av det stora framtida vårdbehovet efter covid-19-pandemin?

- Hur avser hälso- och sjukvårdsförvaltningen att säkra återhämtning och semester för vårdpersonalen som arbetar under covid-19-pandemin? Samt vilken beredskap planeras för att hantera ökad psykisk ohälsa bland vårdpersonal efter covid-19-pandemin?